

Μαίρη Γκικάκη

Δρ Αρχαιολόγος

Όλγα Κακαβογιάννη

Αρχαιολόγος, Επίτιμη Έφορος Αρχαιοτήτων

Ανδρέας Τσάτσαρης

Δρ Αγρονόμος-Τοπογράφος,

Αναπλ. Καθηγητής Γεωχωρικής Έρευνας και Τεχνολογίας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Η σημασία του Γήινου Ανάγλυφου στην ανάπτυξη της κατοίκησης στον Μυρρινούντα*

ΧΑΡΗ ΣΤΙΣ ΕΡΕΥΝΕΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΩΝ της Β΄ Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων κατά τα έτη 1999 έως 2004 και με αφορμή τα Ολυμπιακά Έργα η μικρή κοιλάδα της Μερέντας αποτελεί σήμερα έναν από τους καλύτερα ερευνημένους Αττικούς Δήμους που σώζονται από την αρχαιότητα και ταυτίζεται με σιγουριά με τον Δήμο του Μυρρινούντα.

Ο εξαιρετικός σε ποσότητα και ποιότητα όγκος πληροφοριών όμως, όπως προέκυψε από τις διαδικασίες αυτές, η ανάγκη για την αποτελεσματική αξιοποίηση του υλικού αυτού και η αναγνώριση της σημασίας της χωρικής συνιστώσας, έθεσαν τις βάσεις για τη συνέργεια της Αρχαιολογίας και της επιστήμης της Γεωγραφικής Πληροφορίας.

Στην ΙΣΤ΄ Επιστημονική Συνάντηση Νοτιοανατολικής Αττικής, που πραγματοποιήθηκε τον Νοέμβριο του 2015 στο Λαύριο, η ερευνητική μας ομάδα παρουσίασε προγραμματικά τους στόχους της αρχαιο-χωρικής μελέτης για τον Αττικό Δήμο του Μυρρινούντα.

Στη συνήθη παράμετρο της ανθρώπινης πορείας μέσα στον χρόνο, που παραδοσιακά θέτει η αρχαιολογία, η μελέτη της ομάδας θα ερχόταν να προσθέσει πλέον τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό και το ανθρωπογενές περιβάλλον, δηλαδή με τον χώρο, όπως γίνεται αντιληπτός τόσο μετά από τα αποτελέσματα των διεργασιών της φύσης όσο και ως συνέπεια των ανθρώπινων δραστηριοτήτων.

---

* [Σ-01: 03-10-2018 19:10 / E-10]

Μέσα στα πλαίσια της ανθρωποκεντρικής θεώρησης του σχεδιασμού των οικισμών τέθηκαν οι στόχοι, που περιλαμβάνουν τη διερεύνηση της σημασίας του χώρου στο θέμα της γένεσης του Δήμου, του καθορισμού της «επικράτειας» του και των δικτύων επικοινωνίας του, και της ανάδειξης της σημασίας της θέσης των ιερών και των κέντρων λατρείας του.

Πιο αναλυτικά, στο επίκεντρο των προσπαθειών ήταν η ανάπτυξη βασικών γνωστικών εργαλείων για τους μηχανισμούς, που οδήγησαν στη διαχρονική κατοίκηση της κοινότητας (του Δήμου δηλαδή του Μυρρινούντα) ή –με άλλα λόγια– η εξέταση της συγκρότησης και της ανάπτυξής της, αλλά και της διάλυσης και της παρακμής της αντίστοιχα. Μέσα από τις τεχνολογίες της Επιστήμης της Γεωγραφικής Πληροφορίας και της Χαρτογραφίας κατέστη εφικτή η επεξεργασία και παρουσίαση των αρχαιολογικών πληροφοριών σε σχέση με το γεωγραφικό τους περιβάλλον.

Πράγματι, λαμβάνοντας υπόψη τις εξελίξεις στον χώρο των Συστημάτων Γεωγραφικών Πληροφοριών και την αξιοποίησή τους στην Αρχαιολογία σε διεθνές επίπεδο, θα παρουσιασθούν τα στοιχεία της βάσης αρχαιο-χωρικών δεδομένων η οποία συγκροτήθηκε και αναπτύχθηκε στο Ερευνητικό Εργαστήριο Γεωχωρικής Τεχνολογίας του (νεοσύστατου) Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Εκτός από την καταγραφή και αρχειοθέτηση των Αρχαιολογικών Θέσεων της περιοχής, που αποτελεί μία εκ των ουκ άνευ διαδικασία, η μεθοδολογία αναπτύχθηκε λαμβάνοντας ως κύρια παράμετρο το γήινο ανάγλυφο της περιοχής, το οποίο παίζει καθοριστικό ρόλο στα κριτήρια επιλογής θέσεων, χωροταξίας και μνημειακότητας αλλά και αποκλεισμού και απομόνωσης ή αντίθετα προσέγγισης και επικοινωνίας, όπως προκύπτουν από τη μελέτη των δικτύων. Από την παραπάνω ανάλυση προέκυψαν σημαντικά στοιχεία για τον ρόλο του γήινου αναγλύφου ιδιαίτερα στη φάση της μεγαλύτερης ανάπτυξης του Δήμου (5ος-3ος αι. π.Χ.).

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν συμβάλλουν αποφασιστικά στη μελέτη των κοινωνικο-οικονομικών δομών του Δήμου του Μυρρινούντα και δίνουν νέες απαντήσεις σε ζητήματα της «Αττικής Αρχαιολογίας».